Telefon št. 74. *Posamna številka 10 h.*

SLOVENEC

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejeman:
za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta » 13 » — »
četrt » » 6 » 50 »
mesec » 2 » 20 »

V upravništvu prejeman:
za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta » 10 » — »
četrt » » 6 » — »
mesec » 1 » 70 »

Za pošiljanje na dom 20 h na mesec.

Naročnino in inserate sprejema upravništvo v Katol. Tiskarni Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Uredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dar, izvzemši nedelje in praznike ob pol 6. uri popoldne.

Štev. 119. V Ljubljani, v sredo, 27. maja 1903. Letnik XXXI.

Italijanski mozaiki.

Marano, 21. maja.

»Brezdomovinec« povsod brate ima!

Tudi taki se dobe v Italiji. Poročal sem Vam že o protiavstrijskih izgredih v Benetkah, pri katerih so demonstrirali — jako značilno — tudi proti cerkveni oblasti. Katoliški krogi ne čutijo onega sovraštva proti Avstriji, katero je značilno za italijanski liberalizem, ki hoče odvračati poglede Italijanov od notranje gnilobe s tem, da jim vedno slika stiske »neodrešenih« bratov v Avstriji. V Benetki izhajajoča »La Difesa«, glavni organ katoličanov, je v tem oziru mnogo bolj trezen. A najbolj mi je doslej ugajalo glasilo krščanskodemokratičnih agrarcev padovanskih »La Provincia di Padova«, katero je protiavstrijske izgrede mladih in starih otrok italijanskih naravnost ironiziralo in izreklo nad njimi uničujočo sodbo.

Za tako pisavo je treba mnogo poguma v tako razburjenih časih. Saj se vsak trenutek lahko pobijejo okna uredništvu, in ti ljudje, ki imajo lase in brke, kakor saje, oči pa kot živi ogelj, se vsak hip lahko vnamejo tudi še za kaj hujšega.

* * *

V Badizi n. pr. je socialnodemokratično gnezdo. Tam mladi svet uganja to, kar imenujejo kranjski liberalci svoje »najnedolžnejše veselje«. Na vnebohod imajo navado, da vsak pobič svoji »fidanzati« po noči prinese kako darilo. Ker pride pri tem po navadi do pretepov, sta dva carabiniera na kolesu patrulirala okolo. Kolo je sploh za takega carabiniera najpripravnejše orožje, ker po navadi ga to reši iz bastonade. Tako je bilo tudi to pot. Pobiči so se vrgli takoj s huronskim vpitjem na nja. Kamenje je deževalo, in zaupajoč nitrosti svojih kolesec, sta carabiniera ušla. Prišlo je vojaštvo in po precejšnjem boju vklenilo šestnajst socialistov. »Fidanzate« so se poskrile. Vsak dan prinašajo tukajšnji listi poročila o takih bojih. Da carabinieri streljajo na napadalce, je nekaj navadnega.

A jaz sem se namenil pisati o „brezdomovincih«. Katoličani so začeli podrobno socialno delo. V Benetkah so praznovali pri Saleziancih obletnico okrožnice »Rerum novarum« jako slovesno. Govorili so katoliški mladeniči o socialnih vprašanjih. Društvo „Juventus« tu jako dobro deluje. Mladeniči dobivajo pouk, imajo svojo telovadbo, zabave i.t.d. Katoliško gibanje se tu razvija v nepolitičnih društvih, katera pred vsem zbirajo mladino in jo hočejo vzgojiti v boljšem duhu, nego ga ima generacija, ki je zdaj na krmilu.

Med kmečkim ljudstvom se je tudi južno od Benetk začela organizacija posojilnic. V Cazzagu je začel grof Cattaneo zbirati kmete, da je ustanovil rajtajznovko. Ob petletnici je zdaj pokazala že precejšnje uspehe, ki bodo pač ljudstvu odprli oči. Zanimal sem se posebno za ta zavod, ker je tako simptomatičen za italijanske razmere.

Posojajo po 6%, obrestujejo vloge po 4%. Zavod torej deluje z 2% dobičkom, dasi posluje vodstvo brezplačno. Že ta primeroma visoki dobiček, ki ga išče kmečka posojilnica, kaže, kako slabe kreditne razmere so v Italiji. In res poleg zavodov, ki so jih v pomoč ljudstvu vstanovili škofje z imenom „Monte di Pietà“, — taka »Monta« sta v Benetkah in v Padovi — ni storilo za ljudstvo nič, razen da so po večjih mestih nastale hranilnice. Hranilnica v Cazzagu hoče zdaj z dobičkom nabaviti članom tehnične pripomočke. Saj doslej je lastnik kmetijskih strojev samo padron na latifundiju; kmet pa nima najpotrebnejših tehničnih pripomočkov.

Potem sem pa videl tu tudi nekaj, kar spominja na naše »Čebelice«. Da bi mladino nagnili k varčevanju, so ustanovili poseben oddelek za mladoletne. Mladeniči do polnoletnosti in čekleta do možitve nalagajo v majhnih svotah, katere se jim obrestujejo po 5%. Kateri se zavežejo, da vlože vsako leto pet lir, dobe koncem leta poleg obresti še eno liro nagrade. To lahko delajo tudi stariši za svoje otroke. Če si torej mladina pritrga vsak teden le deset centesimov, ima že pravico do take nagrade. Jasno je, da je ta naprava velikega vzgojevalnega pomena. Morda bi se dalo semtertje tudi na Slovenskem uvesti kaj podobnega. Bilo bi tem ložje, ker bi se dale le „Čebelicam“ posebne ugodnosti.

Med novejšimi ustanovami je omeniti tudi jako koristno »Opera internazionale per l'assistenza della giovane«. Mnoge Italijanke gredo v inozemstvo kot vzgojiteljice ali v razne službe. V Avstriji, na Ogrskem, v Rusiji, Rumuniji, Bolgariji, Švici itd. se dobe v službah Italijanke. Po večjih inozemskih mestih ima društvo že zastopstva, katera sprejemajo izseljenke in jim preskrbujejo poštene službe.

Tako se dobe povsod po svetu bolj ali manj razvite stroke, katerim posvečuje svojo skrb tudi krščansko gibanje na Slovenskem. Poleg njega vlada sicer v javnosti liberalizem s svojim votlim in praznim kričanjem. A koristno pozitivno delo bo obstalo, ko tudi kričaštvo utihne. Vendar pa sem zapazil tudi razliko. Kar tu katoličani dobrega store za ljudstvo, to liberalci ignorirajo, prezirajo a ne razdirajo. Tudi v Italiji, ki ima vendar za seboj dvatisočletno zgodovino strastnih političnih borb, nisem še dobil lopovov, kateri bi po svojem časopisju ali v parlamentu napadali in razdirali celo taka društva, katera si ljudstvo samo snuje, da se dvigne. Tudi strgani bandit, ki se izprehaja z revolverjem po gozdu, spoštuje idejo ljudske samopomoči in globoko zaničuje lopova, ki bi iz varnega zavetja streljal na brezbrambno ubogo ljudstvo.

Ali je na Kranjskem drugače? Moji ubiti živci so se začeli tu nekoliko dvigati. Začutil sem nekaj, kakor bi me mora zapuščala.

Agitacija za nedeljski počitek prodajalnic se vrši tudi po zgornji Italiji. Država seveda zaničuje nedeljo. Na vsakih deset korakov ima cerkev pred nosom, a se vendar dela, kot bi cerkvâ ne bilo. To je ena onih neumnosti, ki jih uganja tod liberalizem. Zato se pa vidijo tod zidarji in pleskarji često pri delu tudi ob nedeljah. Videl sem po vseh cerkvah napise z opominom, naj se posvečujejo prazniki. Občinstvo se opozarja s tiskanimi lepaki, naj za nedeljo nakupuje vse stvari že v soboto, zato da ne oškoduje krščanskih trgovcev, ki so se zavezali, da imajo v nedeljo prodajalne zaprte.

V Benetkah so demonstrantje insultirali tudi bogoslovce. Ko so šli na izprehod, jih je spremljala tolpa dijakov, ki jih je zasramovala. Kleriki se niso zmenili niti najmanje za te spremljevalce. Odgovorili so z izjavo v listu »La Difesa«.

Kako se tu politizira, priča to, da prirejajo politične demonstracije večinoma srednješolci. V Vidmu je govoril na protestnem shodu tudi dijak iz 3. licealnega razreda za »neodrešene brate« v Avstriji. Listi so ga slavili, da je govoril »magnifiche eccelentissime parole«. Po končanem programu so zahtevali dijaki srednješolci, naj jim godba zaigra še Garibaldijevo himno. Kapelnik je rekel, da vojaška godba sme igrati samo, kar je na programu. Dijaštvo je bilo ogorčeno in je godbo izžvižgalo. Nato je bila demonstracija proti vojaški godbi.

So pač raznih duhov otroci v blaženi Italiji!

Čim bolj spoznavam svet, tem bolj se mi vriva na videz paradoksna misel, da najbolj in najiskrenejše ljubijo svojo domovino oni, katere iz domovine preganjajo »liberalni« mogočnjaki. L.

Državni zbor.

Dunaj, 26. maja.

Dogodki v Ljubljani.

Danes ob 10. uri je »Slovanska zveza« imela sejo. Načelnik dr. Susteršič je z ozirom na dogodke v Ljubljani v nedeljo zvečer predlagal naslednjo izjavo: »Glasne pritožbe hrvatskega naroda proti strahovladi bana grofa Khuen-Hedervaryja na ves omikani svet so našle pri vseh narodih v avstrijskih deželah simpatičen odmev. Zato »Slovanska zveza« tem odločneje obsoja izgrede, ki so se vršili v Ljubljani zadnjo nedeljo ponoči, ter pričakuje, da bode sodna preiskava našla one, ki so provzročili izgrede, ter jih kaznovala, kakor zaslužijo«.

Ta izjava je bila soglasno sprejeta in so jo objavili vsi današnji večerni listi. Pripomnim samo to, da v istini vsi trezni možje obsojajo označene izgrede, ki niso v nobeni stvarni zvezi z dogodki na Hrvatskem in le škodijo stvari ter ovirajo vse korake državnih poslancev v tem oziru. To smo opazili in čutili že v današnji seji.

Avdijenca odklonjena.

Kakor znano, so hrvatski državni poslanci vitez Vuković, dr. Klaić in Perić v nedeljo prosili min. predsednika, naj izposluje pri cesarju avdijenco dalmatinskim poslancem, da pojasnijo razmere na Hrvat

LISTEK.

Dr. Kosta knez Vojnović.

V Dubrovniku je umrl 20 maja dr. Kosta knez Vojnović, odločen pobornik za pravice hrvatskega naroda v političnem in verskem pogledu. Rojen je bil 2. marca 1832. v Erceg Novem. Pravoslovne nauke je svršil na Dunaju in v Padovi, kjer je postal tudi doktor prava. Od tukaj se je podal v Spljet za tajnika trgovske in obrtne komore. Tukaj je izdal mnogo spisov o prometnih odnošajih v Dalmaciji. Kasneje se je posvetil odvetništvu. Takrat je gospodovalo po Dalmaciji talijomanstvo ter besno preganjalo vsakega Hrvata, ki se je usodil braniti hrvatstvo. Toda Vojnović je bil odločen mož, pa se ni bal te druhali. Povsodi se je ponašal že takrat kot pravi Hrvat, pa povsodi govoril s svojimi otroki le hrvatski. Celo talijomani so ga morali spoštovati radi njegove značajnosti, pa ga niso napadali.

Razumi se, da je tako odličen rodoljub znal braniti svoj narod tudi s peresom. Pisal je pa seveda talijanski, ker takrat se ni dalo v Dalmaciji s hrvaščino dokazati protivnikom, kako krivo sodijo o hrvatstvu. Leta 1859. se je združil s Klaićem, Sundečićem, Ivčevićem, Karnačićem in drugimi domoljubi, da pišejo v listu „Rivista dalmata“ o hrvatskih stvareh. A ko je bila l. 1860. podeljena ustava celej državi, je začel Vojnović med prvimi zagovarjati misel združenja Dalmacije s Hrvatsko, ter je leta 1861. izdal o tem vprašanju znamenito brošuro „Un volo per l' unione«. Po njegovem dokazovanju se je imela Dalmacija zediniti s Hrvatsko, da uživa in ohrani svoje narodne in naravne pravice. Vsi govori, kolikor jih je Vojnović kasneje govoril, so prežeti z nazori izraženimi v tej razpravi. Tem načelom je ostal Vojnović zvest do groba.

Ko se je osnovalo v Zagrebu vseučilišče, so mislili hrvatski rodoljubi, da se mora pri tej priložnosti udovoljiti narodnemu hrvatskemu mišljenju tako, da se vrli možje iz Dalmacije pokličejo za profesorje. Izvoljena sta bila Vojnović in Nodilo, oba prava bisera naprednega hrvatskega prosvetnega življenja v Dalmaciji. Nodilo se je posvetil na vseučilišču samo znanosti, Vojnović pa tudi politiki ter se je pridružil svojim starim prijateljem.

Ko je l. 1883 Mrazović radi mažarske Davidove šole izstopil iz tedanje narodne stranke ter osnoval »neodvisno narodno stranko«, se mu je pridružil tudi Vojnović. Ko je l. 1884 ta stranka v svoji adresi na kralja razvila svoj program, je določila za glavnega govornika ravno Vojnovića. Njegov govor in adreso je dala stranka tiskati v posebni knjigi pod naslovom: „Kaj hoče neodvisna narodna stranka“. Pri tej priložnosti je razvil Vojnović svoj posebni govorniški dar. Čisto in jasno je govoril znamenite misli o položaju hrvatskega naroda. »Glejmo v bodočnost«, pravi on, »zapišite si današnji dan 15. jan. l. 1884, izvolite si vzeti še več časa, če hočete tudi dva, tri leta, pa ako mi bodete dokazali, da so vse povrede nagodbe izglajene, ako bodete izposlovali v novi nagodbi garancije, da se ne bode nagodba kršila v bodočnosti, kadar boste vrhu tega dokazali, da Ogrska glede gmotnih interesov Hrvatske pravično ravna, kakor mi to stvarno dokazujemo, da niste v petnajstih letih nič dosegli, takrat boste dokazali, da se da vas program izvesti, takrat me boste pobili, ali dokler ne bode tega, nikakor ne.“ Svoj govor je končal tako-le:

»Ta novi program — ali bolje rekoč stari — zahteva, da ostane hrvatska kraljevina, verna svojim tradicijam, državopravno samostalna naproti kraljevini Ogrskej v okviru političnega ustrojstva monarhije. To stoji v interesu same Ogrske, katera ne more najti sreče v tlačenju narodov. Ko zahtevamo samostalnost Hrvatske, izkazujemo usluge tudi sosednej ogrskej kraljevini, ker jo opozarjamo, da ne hodi dalje po krivičnej poti, in da ne išče sreče v nesreči svojega zaveznika; kajti nesreča Hrvatske bi bila tudi grob Ogrske. Ali Hrvatska ne bode izginila s tega sveta, ker se slovanski svet nič več ne briše, ker so vsi narodi v Evropi prišli do svobode. Tudi hrvatski narod bode v svojej tradicijonalnej vernosti nasproti svojemu vladarju in kralju znal doseči, kar odgovarja pravici, koristim in uvetom obstanka Hrvatske.«

Prišla je nova era Khuen-Hedervaryjeva, in Vojnović je zapustil politično polje. L. 1891 je bil iznenada umirovljen, ker se je mislilo, da je bil tudi on zapleten v nekej obtožbi proti banu Khuen Hedervaryju. Od tega časa je živel v Dubrovniku, ali se ni bavil s politiko; dve leti pred smrtjo je bil izvoljen v dalmatinski sabor, toda radi bo-

skem in izprosijo pomoči. Gosp. ministrski predsednik pa je odklonil posredovanje, češ, da se ne more vtikati v ogrske razmere. Dalmatinski poslanci so nato prepustili vse nadaljne korake »Slovanski zvezi«. Ta je danes pred sejo sklenila, da posl. Biankini v obliki vprašanja spravi stvar zopet v razgovor, ker ni bilo upanja, da bi nujni predlog dobil potrebno večino.

Začetkom današnje seje je torej posl. Biankini mej največjim hrupom prečital naslednje vprašanje: »Ni mogoče opisati vtisa, ki ga je napravilo na vse jugoslovanske poslance postopanje prvega svetovalca krone. Ne vemo, ali bi to obsojali ali globoko obžalovali. S tem, da je bila avdijenca odklonjena, je iznova dokazano, da vlada prezira naše narodne pravice. To je nov dokaz žalostnega servilizma, ki ga naša vlada kaže nasproti vsemogočni madjarski oholosti. Zgodovina še dokaže, da se pod vlado dr. pl. Körberja iz neutemeljenih državnopravnih ozirov ovira zveza mej krono in prebivalstvom. Doslej smo smatrali kot naravno pravo, da se more v zadnjem trenotku govoriti s cesarjem in kraljem; in v prvi vrsti so poklicani v to zastopniki naroda. Vsak zasebnik more odkloniti neljubega obiskovalca. Bistvo monarhičnega načela pa je, da je kralj doma za zastopnike ljudstva. (Živahno pritrjevanje.) Za hrvatski narod pa, ki je s krvjo in solzami napisal mnogo listov slavne zgodovine habsburške hiše, kralj danes ni doma. (Predsednik grof Vetter opozarja govornika, naj stavi vprašanje brez utemeljevanja. Burni ugovori mej hrvatskimi, slovenskimi in češkimi poslanci.)

Vsak državljan se more obrniti do vladarja, le hrvatskemu narodu je to zabranjeno, ker mej narodom in krono stoji umrjoč mož, ki je slučajno ministerski predsednik in nima poguma, da bi se uprl madjarskim zahtevam. S tem je g. min predsednik svoji državniški modrosti dal slabo spričevalo, žalil je pravice ljudskih zastopnikov in hrvatskega naroda, ki si je za državo pridobil največjih zaslug. (Živahno odobravanje.)

V imenu svojih tovarišev najodločneje protestujem proti takemu postopanju gosp. min. predsednika ter vprašam g. predsednika zbornice, ali ni s tem min. predsednik kršil pravic hrvatskih poslancev, in če jih je kršil, kaj hoče storiti, da varuje pravice poslancev. To vprašanje se tiče cele zbornice, ki naj dokaže, da ima proti Madjarom več poguma, nego naša vlada. (Burno odobravanje.)

Predsednik grof Vetter odgovori, da v tem oziru ne more pomagati. (Glasni ugovori.)

Pripomnim pa, da so bili nemški poslanci ves čas mirni, kar dokazuje, da v tem vprašanju ne odobravajo vladnega stališča. Tudi zasebno so mnogi izražali začudenje, da je g. min. predsednik odsvetoval avdijenco.

Kaj naj si misli priprosti narod, osobito jugoslovanski, ki v skrajni sili vedno še upa pomoči od svojega ljubljenega vladarja? Kako naj si to tolmačijo Hrvatje, ki gredó, ako treba, vsak dan v ogenj za svojega kralja, da je vlada poslancem zabranila avdijenco pri vladarju. Ravno to more morda še v višji meri vzbuditi nevoljo in ogorčenje.

Ministerski predsednik dr. pl. Koerber je gotovo to sam čutil in zato opozoril nemške stranke na dogodke v Ljubljani, da jih oplaši. Rekel je mej drugim: »Že opetovano sem odgovarjal, da se v tej zbornici ne more razpravljati o dogodkih na Ogrskem, ker bi to imelo velikanske posledice. S tega stališča me nihče ne premakne, in če se mi očita še tolika mlačnost. Sicer pa mlačnost ni najslabša lastnost vlade. To se mi zdi boljše, kakor pa razpaljena domišljija, ki zahteva, naj bi se tudi trezni ljudje balinamišljenih strahov. (Burni ugovori mej jugoslovanskimi in češkimi poslanci.) Obrnil sem se na razne strani, da se poučim o dogodkih na Hrvatskem. Doznal sem, da sta bili od 27. sušca usmrčeni od orožnikov le dve osebi, ena je bila ranjena. (Nepopisen hrup. Biankini kliče: To ni res, to je laž. Predsednik kliče Biankinija k redu.)

Dr. pl. Koerber nadaljuje! »Neka oseba se je sama ranila ob vojaškem bajonetu. (Glasni ugovori.) Le kričite, istina ostane; dalje je ranjenih nekaj kmetov, ki so ropali in hišo zažgali. Naglim sodom pa doslej ni usmrčena nobena oseba. To je tistih 19 mrtvih in 1000 ranjenih, s katerimi je Biankini tukaj strašil. Seveda listi poročajo drugače o dogodkih, toda ravno s tem škodijo ugledu države. (Glasni ugovori.) Brzojavni uradi pa storé le svojo dolžnost, ako preprečijo take brzojavke. Tako so postopali tudi Angleži v burski vojski. Javna uprava mora skrbeti za red in mir. (Klici: To so nezakonitosti!) Tudi armadi se očita, ker posreduje. Armada postopa pravilno. (Da, ker noče igrati vlogo policajev in rabljev!) Prebivalstvo v Dalmaciji, Istri in na Kranjskem ni razburjeno. (Glasni ugovori. Tako trdijo vladna poročila!)

Ko so me dalmatinski poslanci prosili, naj bi jim izposloval avdijenco, sem jim odgovoril, da je to nemogoče. (Burni ugovori.) Ko pa je bila v kabinetni pisarni prošnja vložena, posredoval sem, da se odkloni. (Gromoviti ugovori.) O izgredih v Splitu ni govora, pač pa so se v Ljubljani vršili žalostni dogodki. Upam, da bodo tisti, ki odločno in, kakor upam, tudi odkrito obsojajo te izgrede, tudi vse storili, da krivci pridejo v pest. Pobita okna in kroglje iz revolverjev niso nekaznjivi dokazi narodne simpatije. (Levičarji ploskajo.) Nevarno je igrati se z ognjem. Nočem z bobnom svariti, ker upam, da sta pravica in zakon dovolj močna in moreta hrvatski in slovenski narod vzdržati na pravem potu. Upoštevajte mir države in ne zahtevajte od nje več, nego more storiti.«

Te zadnje besede min. predsednika so mnogim levičarjem razvezale jezik in roke, da so ploskali. Naravnost globoko pa so morale užaliti slovenske in hrvatske poslance, ker vlada vse graje vredne izgrede mladih, nepremišljenih oseb nekako podtika vsemu narodu.

Ko so v zbornici kričali »Hoch Hohenzollern«, ko so gotovi krogi javno širili prusko propagando v državi, tedaj je vlada molčala. Sedaj pa naj hrvatski in slovenski narod čutita jezo nekaterih birokratov, ker so neznane osebe pobile nekaj šip. Mestni zastop ljubljanski, časniki, poslanci in vsi trezni ljudje obsojajo in obžalujejo to početje, a morajo tudi odločno ugovarjati, da bi narod moral vsled tega trpeti.

Tu imamo nov dokaz jasno na roki, da smo vladi trn v peti. In vlada se še čudi, ako so jugoslovanski poslanci proti njej v opoziciji. Ali naj poljubljajo roko, ki jih tepe? Ali naj se vladi vsiljujejo, ko jih pri vsaki priliki prezira in odbija?

Visoki vladi pa povemo glasno: Slovenski in hrvatski narod sta se vzdržala stoletja proti raznim nasprotnim jim razmeram in vladam. V državnem interesu pa gotovo ni, da vlada na ta način na jugu podira in ruši branik države.

Danes popoludne mej sejo so se zbrali vsi člani „Slovanske zveze" ter odločno grajali današnjo izjavo min. predsednika, ki je premišljeno, a brez povoda pretil Slovencem in Hrvatom »s pravico in zakonom«. Dobro, pravica naj kaznuje razgrajače, a ne ljudstva sploh, ki obsoja take izgrede. Žal, da govorimo gluhim ušesom.

Starostno zavarovanje zasebnih nastavljencev.

V včerajšnji seji socialno-politiškega odseka se je vršil nekak oficielni pogreb zakonskega načrta o preskrbi zasebnih nastavljencev za starost in onemoglost. Ministerski predsednik dr. Körber je oddal namreč izjavo, iz katere sledi, da država v svrho tega zavarovanja ne prispeva ničesar, dokler ni poskrbljeno za veliko množico pravih delavcev. Kakor znano, se zahteva v načrtu dvojna podpora: za poroštvo za čas, ko vplačane stalne premije ne bodo pokrile potrebščine, ter efektivni prinos k vplačilom. Vlada se sedaj izgovarja, da načrt ni njeno delo, marveč je le vspeh številnih predlogov, resolucij in peticij, ki so izšle iz strank samih. Tekom razprav je vlada sicer vselej izražala svoje simpatije temu važnemu socialnemu delu, a je tudi vedno izjavljala, da ne more prevzeti nikake odgovornosti za financiranje tega podjetja. Na tem stališču mora vztrajati vlada tudi še sedaj, posebno še z ozirom na resni položaj državnih financ. — Načrt je torej pokopan in se bržkone tudi moti, kdor misli, da bo radi tega prej uresničena zahteva po zavarovanju delavcev.

Framasonska gonja v Franciji.

Franciji preti v očeh židovskih liberalcev nova velika nevarnost. Najmlajši sin predsednika francoske republike Emila Loubeta je bil minuli četrtek v župni cerkvi Saint Philippe de Roule prvič pri sv. obhajilu. V framasonskih ložah in v židovskem časopisju je radi tega navstal nepopisni krik in ves Izrael zahteva od predsednika, ki se sicer osebno ni udeležil te cerkvene slavnosti, naj takoj odstopi. — Zanimivo je, da so bili isti dan pri prvem sv. obhajilu tudi sinovi ministrov Delcassé, Rouvier in Chaumié, katerih poslednji je tudi sam prisostvoval cerkvenemu opravilu. — Kajpada loža tudi od teh »sovražnikov« republike zahteva, naj čim preje prepuste svoja mesta možem, ki republike ne bodo stavili v toliko »nevarnost«.

Dogodki na Balkanu.

Vse bolgarske šole v Makedoniji so zatvorjene, učitelji aretirani. Velike ječe v Solunu, Monastiru, Skopljem in Serezu so prenapolnjene bogatih, mladih in inteligentnih Makedoncev. Umevno, da je razburjenje mej prebivalstvom vsled tega vedno večje. Časopisje, posebno bolgarsko in rusko, zahteva vedno glasneje, da interesirani krogi že vendar store svojo dolžnost. „Večerna Pošta" zahteva mej drugim: mobilizacijo in odpošiljatev rezerv na drenopoljsko mejo, zatvoritev turških šol in molivnic, konfiskacijo turškega cerkvenega imetja, aretiranje vseh turških plemenitašev; dalje se mora postaviti vojaška straža pred turškim komisariatom v Zofiji in ustaviti plačila Dete Publique.

Novo bolgarsko ministerstvo se mora takoj ob svojem nastopu boriti s silnimi težkočami. Petrow bi rad na celi črti vstregel sultanovi želji, a vsled nečuvenega postopanja turških oblastev proti Makedoncem ne more preprečiti, da bi rodni bratje ne uhajali preko meje na pomoč zatirancem. Vsak dan odhaja iz kneževine večje število moških v Makedonijo. Oficielno se javlja iz Burgasa, da je dne 18. t. m. šlo čez mejo 290 oseb, naslednji dan je pa došlo v Plovdiv 55 bolgarskih mož.

Za zedinjenje Krete z Grškim

se vrše te dni po vseh delih otoka ljudski shodi ter sklepajo tozadevne resolucije in peticije, ki se izročajo princu ter vladi in pa vsem zastopnikom vnanjih velesil v Kaneji. Umevno je, da se je pod vtisom tega gibanja tudi vršila otvoritev narodne skupščine. Ob otvoritvi zasedanja je princ Jurij mej drugim izražal nado, da ne bo več dolgo, ko se uresniči skupni ideal vseh domoljubnih Krečanov. V istem smislu so se nato izjavili voditelji vseh strank in pozivali merodajne kroge, naj čim najintenzivneje delajo na zedinjenje z Grškim. — Seveda se jim ta želja še ne izpolni tako naglo. Interesirane velesile so princu opetovano povedale, da ob sedanjih razmerah na Balkanu ni misliti na definitivno rešitev krečanskega vprašanja. Najbolj ovira izvedbo te zadeve Rusija, ki se opravičeno boji, da bi ojačeni Grki še drzneje nastopali v Makedoniji v prilog Turku.

Iz brzojavk.

Budgetni provizorij pride v zbornici na dnevni red v prvi seji po binkoštnih praznikih. — Nadškof dr. Kohn je glasom poročil iz Olomuca pozvan v Rim ter neki odpotuje tja že v prvih dneh junija. — Volivna preosnova za bukovinski deželni zbor. Voditelji vseh deželnozborskih strank so se zedinili glede načrta volivne preosnove za deželni zbor, po kateri dobe volivno pravico najširši sloji. — Vaclavska in »Los von Rom«. Na Klofačev predlog so sklenili češko-narodni delavci v Pragi, da izstopijo iz katoliške cerkve, ako se ne odpravi nevarnost, ki preti interesentom založne. Torej katolicizem na odpoved! — Zarota proti srbskemu kralju. Iz Monakovega dohaja malo verjetna vest, da je belgrajska policija prišla v posest nekega pisma, ki silno kompromitira črnogorski dvor. Gre se, kakor pravijo, za zaroto proti kralju Aleksandru, ki jo podpira črnogorski knez. — Ruski častnik prijet radi upora. Radi vtihotapljenja upornih spisov iz Katovica v Rusijo so v Varšavi prijeli nekega ruskega častnika. — Preložitev italijanske pravne akademije. Naučni minister je naznanil nemškim poslancem, da nikakor ne pritrdi preložitvi italijanske pravne akademije iz Inomosta v Celovec ali Beljak. — Italijanski poslanik Nigra ostane na posebno željo zunanjega ministra Morina še na svojem dunajskem mestu. Bržkone vlada ne more dobiti naslednika, ki bi tako vspešno mogel voditi pogajanja ob obnovitvi trgovinskih pogodeb, kakor poslanik Nigra. — Protižidovskih demonstracij pričakujejo povodom bližnjih jubilejnih slavnosti v Petrogradu. Med prebivalstvom krožijo baje vsakovrstne hujskajoče brošure.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 27. maja.

»Turnarska« slavnost v Ljubljani. Z ozirom na bližajočo se »turnarsko« slavnost resno prosimo dijaštvo, naj ono »turnarsko« slavnost popolnoma prezre in ne stavlja v nevarnost za narod dragocenih svojih eksistenc. Storilo se je vse, da bo »turnarska« slavnost silno omejena in mi tu javno pozivamo vse resnejše elemente mej Nemci, naj store pravočasno vse, da od strani nemških »Turnarjev« ne pride do najmanjših provokacij.

Skrbi deželne vlade. Tudi včeraj je po Ljubljani stražilo orožništvo. Človeku se skoro zdi, da hoče baron Hein uvesti nekako »obsedno stanje«. Včeraj je zaukazala dež. vlada, da ne smejo gostilničarji do 14. junija nič več uporabljati gostilniških licenc in da morajo gostilne točno ob 12. uri biti zaprte. Vse to kaže, da se je baron Hein pričel zavedati, kako izredno je priljubljen. Deželna vlada bi morala biti pač najbolj prepričana, da pri nedeljskih večernih izgredih se je šlo samo za nepremišljen izbruh vročekrvne mladine, katerega mora z nami vred vsak trezno misleči obsojati, ne pa njegovega pomena pretiravati in s tem umetno delati škodo Ljubljani.

Slovenci na Goriškem za hrvatsko stvar. Danes nam došla »Gorica« piše: »Prekrasen vzgled nam je dala naša »matica«, bela Ljubljana in naš ponosni adrijanski Trst; a da bi Goriška zaostala za njima, ni mogoče! Kri ni voda. Slovenci! Sedaj hoče pritepeni, nasilni madjarski narod izbrisati s površja zemlje nekdanjo slavo hrvaškega naroda! Ali naj ostanemo mi pri tem ravnodušni? Nikdar! Za brata in njegove pravice tudi kri. Apelujemo torej v prvi vrsti na Vas, vodje goriških Slovencev, in posebej še na Te, primorsko ljudstvo, da na shodih javno protestiraš proti madjarskemu nasilju, njihovi krvoločnosti, da javno obsodiš njih brezzakonsko postopanje. S tem podpreš Hrvata moralno za nadaljni boj za lastne pravice, ki mu pripadajo po božjem in naravnem pravu. Vliješ mu s tem pogum v junaško srce in boril se bo kot lev, ko bo videl, da stoje simpatije Slovencev ob njegovi strani. — Ljudstvo zahtevaj tudi od svojih poslancev, da z vso odločnostjo branijo v parlamentu sveto stvar hrvaškega naroda. Pokažimo, da smo solidarni z zahtevami bratskega nam naroda in da ni prazna ona:

Slovenaci Hrvat
Sta uvijek brat i brat!«

---

lehnosti ni nič več sodeloval v zasedanju. Ves čas, kar mu ga je ostalo, je posvetil raziskovanju starih državnih uredb v Dubrovniku. Napisal je o tem mnogo učenih razprav, katere so priobčene v raznih knjigah »Rada« jugoslavenske akademije, in v »Starinah«. S temi spisi je pokazal učeni pisatelj, kako znamenit je Dubrovnik za Hrvate tudi v političnem pogledu kot bivša samostalna republika s krasnimi republikanskimi uredbami. Za njegovo znanstveno delovanje je postal član jugoslavenske akademije in drugih učenih društev.

Kosta Vojnović je bil v vsem svojem dejanju in nehanju, v vsem svojem življenju odločen in oduševljen katolik. Zadnjikrat smo ga videli na govornici prigodom prvega katoliškega shoda v Zagrebu l. 1900. Redko kdaj je hrvatski narod slavil sestanek, kateteremu bi bilo na čelu deset škofov. Vsi hrvatski katoliki so bili oduševljeni po tem shodu. Med drugimi posvetnjaki je spregovoril na tem shodu tudi Kosta Vojnović, ki je vse druge prekosil s svojim oduševljenjem za sveto stvar. Kdor ga je videl, ko je nastopil, si ni mogel razjasniti, od kod toliko duševne moči iz tako slabega telesa, saj je bil Vojnović takrat star že 68 let ter je vsled bolehnosti močno oslabel. »Poglejmo, prosim Vas«, je rekel, »na Francosko, Nemško, Laško, Angleško in v Ameriko. Povsodi vidimo, da se pridružujejo posvetni stanovi duhovenstvu ter se bore za božjo stvar. Tako bi moralo biti tudi na Hrvatskem«. Ako Bog dá, ta njegova želja se bode tudi sčasoma uresničila. Za obrambo katoliške misli je bil odlikovan z redom Pija IX in redom Gregorja Velikega.

Zapustil je dva sina. Ivo je poznati hrvatski dramatičar, ki se je proslavil posebno s svojo trilogijo „Suton", ki je bila sijajno izvedena v hrvatskem gledališču minole sezone. Lujo pa je bil več let tajnik črnogorskega kneza Nikole in do najnovejšega časa minister pravosodja v Črnej Gori. Upravne reforme v Črnej Gori so večidel njegovo delo.

S Kosto Vojnovićem je izginila markantna ličnost iz političnega življenja Hrvatske, katera mu mora biti zahvalna za njegovo trudoljubivo delovanje. Slava mu!

Duhovniške premembe v ljublj. škofiji. Za upravitelja župnije Predoslje je imenovan č. g. Ignacij Zupanec. Premeščeni so bili čč. gg.: Jakob Benedičič iz Smarjete kot župni upravitelj v Črnivrh pri Polhovem gradcu, Jos. Ferjančič v Smarjeto, Andr. Lavrič iz Hrenovic na Goče, Jos. Hartman iz Košane v Hrenovice, Ivan Medved iz Cerkelj v Košano, Ivan Bešter iz Trate v Cerklje, Matej Sušnik iz Trate v Selca, Ivan Mauser iz Zdihovega v Staro loko na Koč. Začasno vpokojen je č. g. Ivan Klemenc v Gorjah. Razpisane so župnije: Babnopolje, Gotenica, Koprivnik, Poljanica, Predoslje, Reteče, Slap, Skocijan in St. Gotard.

Iz celovške škofije. Č. g. Franc Kolarič, župnik v Porečah, je imenovan za predmestnega župnika pri Sv. Lovrencu v Celovcu. — Župnijski izpit delajo od 26. do 28. maja gg. M. Paulitsch, J. Loigge, Al. Mlinar, A. Oberluggauer.

Cenzura na delu. Včerajšnja celjska »Domovina« je bila zaplenjena radi članka: »Rojaki kvišku. Vsi na ljudski shod v Celje na binkoštni ponedeljek!«

Drž. poslanec vitez Berks je včeraj pristopil k »Slovanski zvezi«.

Shod v prilog Hrvatski v Celju bo, kakor smo že omenili, na binkoštni ponedeljek. Pripravljalni odbor računa na udeležbo s celega Štajerja.

Istra za Hrvate. Iz Buzeščine v Istri se nam piše: Velika razburjenost lotila se je našega naroda zadnje dni, ko mu dohajajo vznemirljive vesti o trpečem bratu na Hrvatskem. Da pokaže svojo solidarnost z njim, zbral se je v ponedeljek polnoštevilno v cerkvi sv. Martina pri Buzetu; prosil je pri sv. maši Svemogočnega, da dá hrvatskemu narodu vztrajnost do konca v borbi za njegovo pravo, a narodnim zamrlim mučenikom večni mir in pokoj. Občina buzetska bila je zastopana in corpore, na čelu ji načelnik Klarić, a naroda je bilo iz Buzeta, Štrpeda, sv. Ivana, posebno veliko iz sv. Martina, pa tudi nekoliko iz daljne Čičarije. Občinski zastopnik velezaslužni Fran Flego, je pred cerkvijo zbranemu narodu raztolmačil pomen današnjega shoda. Narod je mirno poslušal govornika in pomiloval nesrečne žrtve v borbi za svoje pravo. In ko je na govornikov poziv zbral še nekaj čez 55 kron za pomoč mučenikom — pokazale so se usmiljenega srca posebno ženske — razšel se je tiho, da v širšem krogu vzbuja sožalje in pridobiva materijalno pomoč bratu trpinu.

Častno svetinjo za 40 letno službovanje sta dobila vpok. davkar v Kostanjevici g. Karol Saitz in pa mojster na žagi v Kokri g. Anton Weiseisen.

Poslanci pri zgradbi nove železnice. Železniški odsek državnega zbora je izvolil odsek, ki si bo ogledal vsa dela na novi drž. železnici. Dotični člani odseka pridejo 19. junija na Bled, 20. junija v Bohinj, 21. v Hrušico in 22. junija v Rožno dolino.

Koroški nemški nacionalci. Iz Celovca, dne 26. maja. Nemškonacionalno društvo za Koroško je imelo sinoči svoj 10. letni občni zbor, kateremu je predsedoval posl. Dobernik. Udov šteje društvo 1101. Dobernik je poročal o zadnjih deželno zborskih volitvah in se bahal z »uspehi«, katere so (saj vemo kako!) dosegli Nemci. Pravi, da se »nemško posestno stanje more tudi v bodoče ohraniti ... Nemci na Koroškem so močna veja nemškega ljudstva v Avstriji (ali tudi nemčurji?) in se čutijo vedno ene misli z vsem nemštvom na vsem svetu. Zato smo tudi brez strankarskega znamenja vsenemški in samo tako hočemo izvrševati svoje poslovanje na jugu države.« Za predsednika je zopet izvoljen Dobernik. — Posl. dr. Artur Lemiš je rekel, da nemški poslanci nimajo vzroka, se ozirati na Körberja (v istini so ravno oni njegova opora!) in poroča o raznih gospodarskih predlogih. Na potu mu je bil dunajski katoliški shod in potovanje dr. Luegerja v Draždane. Predlog, ki ga je stavil Eckhardt v mestnem zboru, naj se namreč laška pravna akademija ustanovi v Celovcu, govornik zavrača. »Prebivalstvo naj se tudi v tem slučaju drži načela, da ima vrata nemškega (?) Celovca zaprta tujim vsiljencem.« (Dobro! Potem zavrnite pa tudi slovenske kmete, ki vam nosijo in vas redijo s svojimi krvavo zasluženimi beliči. S tem jih bote učili gesla: Svoji k svojim!) Nazadnje govori še o pogodbi z Ogrsko in želi veliko nemško stranko. — V istem smislu je govoril tudi Dobernik, ki kakor Lemiš zavrača Eckhartov predlog o laški pravni akademiji. — Vsenemec pl. Hillinger očita ljudski stranki, da se premalo zanima za mestne zadeve in da nihče ni že v mestnem zboru govoril zoper Eckhartov predlog. — Inžener Heidenhofer, ki je v službi dežele, graja zadržanje Dobernikovo glede mestnega pokopališča in zahteva, da delajo poslanci za »Proč od Rima«. — Nato se shod zaključi. — Podrobno in dobrohotno poroča o shodu sevé uradna »Celovčanka«.

— **Umirovljenje**. Višji deželno sodni svetnik, g. Avgust Huber v Gorici, je bil te dni na svojo prošnjo umirovljen in mu je bil pri ti priliki podeljen naslov dvornega svetnika.

— **Občinske volitve v Gorici** se vrše te dni. Tretji razred je volil 25. t. m., drugi razred voli danes, 29. t. m. pa bo volil prvi razred. Malkontenti so dosegli toliko, da pri teh volitvah ne pride noben žid v obč. odbor.

-- **Iz Trnja**. Stavba nove cerkve v nadaljno dozidanje se je oddala stavbeni tvrdki F. Trumler in Z. Lahnik, arhitekta in mestna stavbinska mojstra v Ljubljani. Delo se je pričelo dne 25. maja t. l. Stavbeni odbor se ponižno obrača do velikodušnih, vernih slovenskih src, da blagovolijo po svoji zmožnosti kaj podariti v ta namen, da moremo Najvišjemu dostojno svetišče napraviti. Za vsako najmanjše darilce bodemo vsi iz srca hvaležni. — Stavbeni odbor v Trnji, dne 24. maja 1903. — Alojzij Zelezny, predsednik.

— **Nevihta, toča in strela**. Predvčerajšnjim popoludne med 3. in 4. uro pojavila se je nad Rovtami in Vrhom (Sv. Trije Kralji) v logaškem okraju silna nevihta; mej viharjem pričela je biti ploha, zajedno pa med bliskom in gromom padati kot lešnik debela toča, ki je napravila obilo škode, zlasti na sadnem drevju. Na Vrhu pri Sv. treh Kraljih udarila je strela v gospodarsko poslopje in isto užgala. Kmalu potem treščilo je drugič in pri tem je strela zahtevala kot žrtev človeško življenje. V Gabrovcih pri Rovtah udarila je namreč strela na njivo, kjer so vedrili Miha Logar in njegova žena z enim otrokom. Strela je ubila ženo imenovanega in jej užgala obleko, moža in otroka pa omamila. Zena je ostala takoj mrtva! Zapustila je šest malih, nepreskrbljenih otrok! — Pri tej priliki moramo opetovano opominjati naše ljudstvo: Umaknite se o pravem času pred bližajočo se nevihto domu ali v varno poslopje, in ne vedrite pod drevjem ali celo na planem!

— **Rudnik v Štoreh** je te dni praznoval 25 letnico svojega obstanka.

— **Stroj ga je prijel**. Franc Novak, 21 let, rojen v Stanečah, mizarski pomočnik, se je v tovarni na Jesenicah ponesrečil. Strugarski stroj ga je zagrabil za desno roko in mu odtrgal kazalec.

— **Predavanje na Dobrovi**. Preteklo nedeljo je v izobraževalnem društvu na Dobrovi predaval uradnik »Gospodarske zveze« gospod Rožman, ki je v svojem kratkem govoru poglavitno povedal o zadružništvu in priporočal ustanovitev posojilnice in mlekarske zadruge.

— **Strela** je vžgala 25. t. m. popoldne ob pol 4. uri kozolca posestniku Luka Logarju iz Vrha pri sv. Treh Kraljih št. 8. Pogorel je popolnoma, drugo so obvarovali. Bil je zavarovan. Tudi sodra pogosto straši; res revolucijonarno leto.

— **Velike vojaške vaje** bodo letos okrog Gradca. Pešpolk št. 17 odrine tja iz Celovca dne 9. avgusta. Dne 7. avgusta obhaja isti polk petindvajsetletnico bitke pri Jajcu.

— **Slovenska predstava na Koroškem**. V nedeljo dne 7. junija t. l. bodeta v Smihelu nad Pliberkom dve slovenski predstavi. Igralci ljubljanskega gledališča predstavljajo ob 4. uri popoldne veseloigro „Ženski Otelo“, ob osmih zvečer pa igro „Huzarji“. Pričakovati je velike udeležbe.

— **Za „Zajzero“**. Iz Celovca, dne 26 t. m. Fanatiki nemškega planinsk. društva mislijo, da imajo kak monopol na naše lepe slovenske planine in da smejo samo oni tam delovati. Odkar je zilska podružnica slovenskega planinskega društva hvalevredno sklenila, da postavi v romantični Zajzeri planinsko kočo ter je tudi že nakupila lepo senožet, famozna gospoda nemška nima več miru. Beljaška sekcija nemškega planinskega društva je v svoji zadnji seji sklenila, da poveča svojo kočo v Zajzeri za eno nadstropje ter tako dela zoper nameravano slovensko kočo. Na črte in proračune že imajo, za denar napumpajo še nemške bratce v „rajhu“ — pa bo! A delovanja vnetih slovenskih planincev s tem gotovo nikakor ne bodo mogli omejiti!

— **Roparska družba**. Iz Šmartna pri Litiji se nam piše: Tudi pri nas narašča z vsakim dnem bojazen in strah pred roparji, ki se klatijo okrog. Sedaj zmanjka tu, sedaj zopet drugje kaka stvar. Pretečeni teden je nastal pri Koprivnikarju v Litiji ogenj. Med tem, ko je prihitel podnačelnik ondotne požarne brambe g. Lesar k ognju, šel je nek uzmovič v njegovo stanovanje, odnesel mu 2 suknji in 44 K denarja. — Včeraj so v Poljanah neznani tatovi vzeli neki gospodinji malico, ki je bila pripravljena za delavce. Danes poročajo o novih tatvinah, ki so se dogodile v svetogorski okolici. Zmanjkalo je nekaj koštrunov. Kajpada je ljudstvo silno vznemirjeno vsled ponavljajočih se tatvin. Skrajni čas je, da pristojna oblastva vporabijo vsa sredstva, da polove tatinsko družbo ter pomirijo razburjeno ljudstvo.

— **»Südmarka« na Koroškem**. Iz Celovca, dne 26 maja. Od 5. apr. do 16. t. m. so sprejeli od tega društva na Koroškem Judeževe groše: Nek šolski voditelj (!!) 100 K, krajni šolski svet pri sv. Nikolaju 100 K, v nemškem Plajberzi 200 kron, šola v Tehendorfu 100 K, šola v Trgu 79 K. Posojila so dobili: Delavec v Celovcu 250 K, obrtnik v Bistrici v Rožu 400 K, uradnik 140 K. Zanimiva bi bila imena obdarovanih učiteljev, uradnikov itd.

— **Samomor šivilje**. V Trstu se je v kleti s plinom zadušila 23 letna šivilja Katarina Ferluga.

— **Trojčki**. Zidarjeva žena Antonija Gerdol v Rocolu je povila trojčke: dva fantiča in eno deklico. Vsi trije novorojenčki so čvrsti.

— **Sv. Križ pri Kostanjevici**. V naših vinskih goricah je letošnji mraz naredil precej škode. Pričakovati je, da bodo prihodnjo jesen cene naših vin izdatno poskočile. Lanskega dobrega pridelka je še mnogo po naših hramih. Opozarjamo gg. vinske trgovce na našo dobro kapljico, katera nas posebno v vročih poletnih dneh prijetno krepča. Informirajte se pri gosp. Ivanu Malnariču.

— **V Št. Vidu pri Ljubljani** bode binkoštno nedeljo, pondeljek in torek razstavarisarij učencev obrtno-nadaljevalne šole. Odprta bo vsak dan od 8. do 12. ure dopoludne in od 3. do 5. popoludne. To razstavo naj bi si ogledali sploh vsi, ki se zanimajo za razvoj obrtno nadaljevalnih šol. Posebno naj si jo pa ogledajo obrtniki, katerim je namenjena.

— **Zanimiva predstava pri šolskih sestrah v Tomaju**. Čč. šolske sestre v Tomaju so vkljub kratkemu, 4letnemu bivanju na kraških tleh napravile mnogo v povzdigo tukajšnje dekliške šole, katera je izročena njihovemu vodstvu. Te blage, požrtvovalne prijateljice ženske učeče se mladine prizadevajo se ves čas, da ugode po svoji moči pravim željam starišev, ki hočejo svojo mladino izrediti v pravem krščanskem duhu Na mestu je prav beseda marsikaterega Kraševca: „Sam Bog jih je pripeljal semkaj!“ Vsako leto prirede naše čč. šolske sestre veselice, v katerih se proizvajajo igre, vzete ponajveč iz življenja svetnikov. Vse te igre kažejo, da se blage redovnice trudijo po vsej moči za duha pobožnosti, omiko in pravi okus čim bolj razveseliti obiskovalce z lepim nastopom, finim predavanjem igre in konečnim željno pričakovanim sklepom. Tudi letos prirede naše vrle čč. šolske sestre igro naslovljeno »Cvetina Borograjska« (v sedmih dejanjih) in to 31. maja in 1. junija na dvorišču gospe Marije Ucman v Tomaju s sodelovanjem mešanega zbora. Začetek ob pol 5. uri pop. Ta igra se je pred več leti predavala tudi v samostanu čč. šolskih sester v Celju v občno zadovoljnost vseh navzočih, ker ima vsa vsebina nekaj vzvišenega in srce človeško blažečega, vabijo se najuljudnejše vsi blagi prijatelji in prijateljice lepih, krščanskih iger, da se blagovolijo udeležiti v najpolnejšem številu omenjene veselice. Preplačila se z ozirom na blagohotni namen hvaležno sprejemajo v korist samostana »Elizabetišče«.

— **Iz Mekinj**. Pri veselici kat. slov. izobražev. društva dne 21. t. m. so vse točke vsporeda, tamburanje, petje, kakor tudi igra »Lurška pastirica« nenavadno dobro izpadle. Občinstva se je vse trlo, in je cel vspored z oduševljenjem zasledovalo. Na vsestransko željo in ker se mnogo občinstva sosebno iz okolice radi prenapolnjenih prostorov ni moglo veselice udeležiti, se bode v nedeljo ob pol 5. uri, po končanej procesiji z Marijino podobo ponovila igra: »Lurška pastirica«, ter ostali vspored tamburaških in pevskih točk.

— **Razpisane učiteljske službe**. Na dvorazrednici v Begunjah pri Cerknici je izpraznjeno mesto nadučitelja. Prošnje do 21. junija v Logatec. — V kočevskem okraju sta razpisani službi učitelja v Koprivniku in Skrilu ter Kočevju.

— **Za pogorelce v Slovenjem gradcu** razpisuje deželni predsednik sklad milih darov po celem Kranjskem.

— **Z vlaka padel**. Jakob Čerček, 23 let star, zavirač na južn. železnici, stanujoč v Holzapfelnovih ulicah št. 7 je včeraj opoludne s tovornim vlakom št. 134 peljal iz Ljubljane proti Trstu. Blizo postaje Brezovice je Čerček po neprevidnosti padel z vagona kaka dva metra globoko na progo in se potem še zavalil po strmini kake tri metre globoko, da se je na glavi in na životu hudo pobil. Pripeljali so ga v deželno bolnico.

— **Ogenj**. Iz Črnega vrha nad Idrijo se nam piše z dné 25. maja: Danes krog 5. ure popoldne je mej silno nevihto treščilo v hlev posestnika Petra Lampeta v Zadlogu št. 7. Hipoma je bilo vse v ognju, naša vrla požarna bramba je bila sicer hitro na kraju nesreče, a je mogla ogenj le omejiti. Hlev je zgorel popolnoma, vsi vozovi, mlatilnica in razno orodje. Velika sreča je pa še bila, da se ni še zraven stoječa hiša vnela. Škoda je velika. Posestnik je bil za malo svoto zavarovan.

— **Samomor radi samomora**. V soboto zjutraj so našli v Gabrčah pri Postojni obešenega Jos. Erjavca. Pravijo, da si je končal življenje iz žalosti radi samomora svoje hčere, ki se je pred nekaj dnevi usmrtila v Trstu.

Ljubljanske novice.

Zopet v kazino streljali! Danes so zopet ~~streljali v kazino~~, a to pot v navzočnosti državnega pravdnika g. Trenca, vodja preiskave g. Bulovca in veščakov. Ustrelili so štirikrat, a nikdar se nista mogla izvedenca g. Sevčik in Kaiser izjaviti, da bi se v nedeljo sploh streljalo. Kroglje niso nikjer našli, torej dotične govorice o kroglji ne bodo tako strogo resnične. Ako bi kdo tako visoko ustrelil v šipo, kakor so kazali Nemci odprtino v šipi, bi moral dotičnik stati na klopi v drevoredu, tako daleč pa revolver ne nese. Dva strela sta sploh izključena, eden je mogoče bil, pravita izvedenca, a za gotovo tega tudi ne moreta potrditi. Kaj pa, ako je kak fantek streljal iz frače? Ljudje v bližnjih hišah, ki so bili pri oknih, niso slišali strelov, kar bi se menda pač zgodilo, ako bi bili streli oddani od zunaj. »Narod« je bil s svojo trditvijo, da je preiskava streljanje že dognala, vsekakor malo prehiter.

Umrl je danes pekovski mojster gosp. Gregor Zamejc.

Preložitev ljublj. pokopališča. Lokalni ogled za napravo pokopališča v Stefanji vasi se vrši 15 junija.

V Ameriko. Danes ponoči je odpotovalo z južnega kolodvora 141 izseljencev s Hrvaškega in 41 s Kranjskega v Ameriko.

Najdena obleka. Na Zaloški cesti je našla pred dnevi Ivana Potočnik, stanujoča v Salendrovih ulicah št. 5, dva neizgotovljena telovnika in dve suknji.

Napad na cesti Včeraj zjutraj je na Emonski cesti črevljarski pomočnik Ludovik Stampfel delavko v tobačni tovarni Marijo Ambrož napadel in jo udaril po obrazu. Napadel in pretepel jo je vsled tega, ker ga ne mara več.

Slov. delavsko pevsko društvo »Slavec« v Ljubljani priredi binkoštno nedeljo dne 31. maja t. l. veliko ljudsko veselico na Koslerjevem vrtu. Sodeluje slavna vojaška godba c. in kr. pešpolka št. 27 pod osebnim vodstvom gospoda kapelnika. Vspored: Petje: 1. K. Bendl: „Na planine“, zbor. 2. P. Křižkowsky: „Utopljenka“, zbor. 3. F. Sladek: „Slovanska pesem“, zbor. (Besede E. Gangla.) 4. Iv. plem. Zajc: „Crnogorac Crnogorki“, zbor. — Petje vodi društveni pevovodja g. Pavel Gerjup. — Vojaška godba bode mej drugim igrala tudi potpouri Rosenberg-Ružičev: „Miljenice Hrvata“ in potpouri „Hrvatski dom“. — Ljudske zabave in igre. — Kegljanje na dobitke. — Kegljalo se bode na binkoštne praznike dne 31. maja in 1. junija, vsakokrat od 9. ure zjutraj do 10. ure zvečer. Serija treh lučajev 10 h. — Zvečer v mraku raznobojna bengalična razsvetljava vrta. — Po končanem pevskem vsporedu ples. — Začetek ob 4. uri popoludne. — Vstopnina 20 h za osebo, č. člani „Slavca“ in otroci do 10 let prosti. — K obilni udeležbi vabi: Odbor slovenskega delavskega pevskega društva „Slavec“. — V slučaju neugodnega vremena vrši se vese-

lica binkoštni ponedeljek dne 1. junija.

V mejnarodni panorami je tekoči teden do sobote na vrsti vrlo zanimiva serija: šesto potovanje po Parizu. Predstavljajo se vse znamenitejše stavbe v vzhodnem delu mesta, kakor francoska banka, opera, mestna hiša, muzej Cluny, zbornica, palais royal ter poleg že omenjenih krasnih cerkva več spomenikov. Veliko pozornost vzbujajo tudi razni prizori iz tuilerijskega vrta in okolice. — Zadnji dan tega meseca se prične potovanje po Spodnji Italiji, oziroma po Neapolju in okolici. V dvanajstih slikah se pokažejo izkopine v nekdanjih Pompejih, ki jih je podsul Vezuv.

Lopovščine. Danes po noči so bile s črnilom oblite županova hiša, kazina, „Narodna kavarna“, Tavčarjeva hiša in »Katol. Dom«.

Najdeno. Učenec Anton Kerhin je našel te dni zlat prstan. Kdor ga je izgubil, naj se zglasi v Studentovskih ulicah št. 7.

Dogodki na Hrvaškem.

V petek in soboto je bilo vrlo živahno na hrvatskem vseučilišču radi poznatih nasilnih dogodkov 20. maja. Akademiški senat se je v petek posvetoval jako dolgo, kaj bi mu bilo storiti v tem slučaju. Mladež je zahtevala, kakor znano, odločen nastop, in zato je sklenila, da ne bode pohajala predavanja, dokler se ne da zadovoljščina za nezakonito ravnanje od strani redarstva. Akademski senat je bil za zmeren nastop, ker bi se sicer moglo dogoditi, da vlada zapre vseučilišče. Naravno je, da bi se na vsakem drugem vseučilišču rektor nemudoma zahvalil na časti, ko bi se na tak način ravnalo z akademiško svobodo kakor se je v Zagrebu, pa bi potem tudi dobil zahvalno zadovoljščino.

Na Hrvatskem pa kaj takega ni mogoče. Zato se je v omenjenej sednici samo potrdilo, da je čast vseučilišča zares pogažena, da je ravnanje redarstva nepostavno, a potem sklenilo, da se bode zahtevala zadovoljščina za vseučilišče. A za osebno razžalitev ni iskal rektor nobene zadovoljščine?

To je vsekako čudna stvar, in po našem mnenju je rektor Klaić zares le preveč dobrodušen mož. Razumi se, da mladež in javno mnenje ni zadovoljno s takim sklepom akademskega senata, nego je vse pričakovalo prav odločen nastop.

Vest, da bi bilo do zdaj po naglej sodbi obsojenih že več ljudij na smrt, baje ni v toliki smeri resnična. Kolikor je poznato do danes, ni po naglej sodbi baje še nobeden obsojen. V križevskem kotaru, kjer je nagla sodba razglašena, ni narod verjel, da je postavna, češ da je ni sam kralj podpisal. Zato se je narod še dalje bunil, a pri tej priložnosti sta bila dva kmeta težko ranjena. Ker sta se očitno uprla, bi bila morala sojena biti po naglej sodbi, toda to se ni dogodilo. ker po postavi težko bolni ne morejo biti sojeni po naglej sodbi. Opozicionalni časopisi so tamošnji narod podučili, da nagla sodba velja od onega dne, ko je od bana podpisana, in svaro narod, da se ponaša mirno, da ga ne zadene kazen. Zdaj je proglašena nagla sodba tudi v Primorju za kotar Sušak in Delnice ter za mesto Bakar, ker se je bil v teh krajih upor silno razširil, ter so se godili silni izgredi. Zaprli so tukaj tudi že dva župnika.

* * *

Akademiški senat je izdal 24. maja nov oglas vseučiliščnej mladeži, katero svari prav resnobno, da se ponaša mirno in dostojno, pa da zopet pohaja predavanja, kajti za hrvatsko vseučilišče so nastopili prav resnobni časi in bati se je, da bi se moglo zapreti, če se dijaštvo ne bi umirilo. Toda ta oglas do zdaj še ni deloval pomirljivo med dijaštvom, ki odločno zahteva, da se da najprej zadovoljščina radi storjene uvrede in potem še le se bodo zopet pohajala predavanja. Dijaštvo je složno v svojih zahtevah. V tem smislu je izdalo dijaštvo tudi pismeno izjavo. Senat kaademski pa bi bil z odločnim nastopom gotovo več dosegel nego s popuščanjem, saj se je vendar jasno dokazalo, da je redarstvena oblast ravnala nepostavno. Da se pa na hrvatsko vseučilišče gleda z osornim okom, je resnična stvar, drugo vprašanje pa je, bi li narod dovolil, da se zapre za dalje časa. Vsakakor ima v tem slučaju vseučilišče pravico zahtevati zadovoljščino, a oblast ne bi imela prav radi tega nastopati proti vseučilišču.

* * *

Pogovarja se po Zagrebu, da se povrne ban z Dunaja, kamor je odšel zadnji petek, kot komisar za celo Hrvatsko in Slavonijo. To ne bi Hrvate čisto nič iznenadilo, saj so že na take stvari navajeni. Seveda bi s komisarijatom prenehala ustava, toda s tem Hrvati ne bi nič izgubili, saj se tudi zdaj ne vlada po ustavnih načelih, marveč po absolutističnih, posebno kar se tiče opozicionalnega časopisja in pa sestajanja po skupščinah, ki so po celej zemlji zabranjene.

* * *

Časopisi javljajo, da je ban odpotoval z Dunaja, od zaupne strani se pa čuje, da je še na Dunaju.

Vsled dogodkov v Grobniku je tudi tam proglašena nagla sodba.

Grobniške žene in dekleta sklenile so nositi žalovalno obleko, dokler bo trajala nagla sodba.

Istočasno z demonstracijami v Grobniku vršile so se tudi demonstracije v Dragi, kjer je kakih 600 oseb demonstriralo pred stanovanjem tamošnjega madjaronskega župnika Mihovila Sgombića, kateremu je razbilo vse šipe na oknih. Iz njegovega stanovanja so bili izstreljeni trije streli iz revolverja, a ni bil nihče od demonstrantov ranjen. V nedeljo je veterinar Bolmarčić tudi v Dragi proglasil naglo sodbo.

Po proglašenju nagle sodbe se je vsa Draga nakitila s hrvatskimi trobojnicami. Dekleta so s trobojnimi trakovi preko prs po Dragi prepevale rodoljubne pesmi, kar pa jim je bilo pozneje zabranjeno. Na večer so se mladenke zbrale vse skupaj in glasno molile za srečo in svobodo hrvatskega naroda.

Reškemu „Novemu listu« se je slednjič vendar posrečilo dobiti originalne vesti iz Križevcev. Tamošnje prebivalstvo doznava še le iz izvenhrvatskih listov o dogodkih v lastnem okraju. Obešen da ni bil tamkaj še nihče, a mnogo oseb je zaprtih in pridejo pred naglo sodbo. Največa sreča za njih je še ta, da so ranjeni. V nedeljo privedli so orožniki v Križevce dvajset kmetov iz bližnje vasi Brezovljani, kateri so bili aretirani radi upora. Ni mogoče pa izvedeti podrobnosti o tem uporu. Zanimivo je, da narod v križevskem okraju nikakor noče verovati v grozne posledice nagle sodbe. On govori, da je „duša božja, a glava careva“ in da proglas nagle sodbe nima ni kake vrednosti, ker ga ni podpisal cesar. Veliki župan in ban da nimata pravice do njih glav.

Vlada odgovarja na zasebna vprašanja. Neki zasebnik v Monakovem je svojega prijatelja v Zagrebu brzojavno vprašal, če je položaj na Hrvatskem res tako žalosten. Dobil pa je na plačan odgovor naslednje obvestilo: »Položaj pretiran, časniška poročila zlagana.« Kako se je pa adresat pozneje začudil, ko je zvedel, da mu prijatelj ni tega sporočil, marveč le vlada.

Ameriški Hrvatje za nesrečne žrtve v domovini. Iz Londona dohaja vest, da so sklenili hrvatski delavci v Pittsburgu v Ameriki, broječi 120.000, plačo enega dneva nakloniti hrvatski opoziciji za ostale padlih žrtev in ponesrečence. Na ta način dobe vodje opozicije en milijon kron.

Vlada na delu. »Pester Lloyd« pravi, da gibanje na Hrvatskem bo imelo vse drugače posledice, nego odstop banov. (Glej brzojavke.) Gibanje mora biti udušeno, a ogrska vlada se bo v soglasju s kompetentnimi faktorji na opravičene želje Hrvatov ozirala. Ban nosi seboj v Zagreb velika presenečenja.

Vladni aparat dela na to, da bi pomiril Hrvate. Vlada je dobila nekaj mažaronov in Mažarov, ki govore v prilog Hrvatov, češ, da so njihove zahteve opravičene. S tem mislijo, bodo Hrvatje kar zadovoljni in bodo lepo utihnili. Dobe se celo naivni slovanski listi, ki na to kaj dajo. Za Tomašićem se je oglasil član hrvatsko-ogrske magnatske zbornice Mažar grof Pallavicini, ki se je tudi jokal za hrvatske pravice. Vse to je povsem mažaronski manever, ki je tako neodkritosrčen, da bolj biti ne more.

V Zagrebu je bil predvčerajšnjim aretiran iurist Tobija Levanić Župnik Krešimir Tomljenović iz Slankamna je zopet oddan sodišču. Slušatelj filozofije Josip Babić je izročen sodišču, ker ga dolže, da je prilepljal oklice na narod. V ponedeljek so imeli zagrebški visokošolci Hrvatje in Srbi sestanek. 400 visokošolcev je po shodu korakalo po ulicah. Pridruževala se jim je vedno večja množica. Pred Jelačićevim spomenikom sta govorila en hrvatski in en srbski dijak ter slavila pobratimstvo mej Hrvati in Srbi. Dijaki so si pred Jelačićevim spomenikom prisegli delati na to, da se sloga mej Srbi in Hrvati ohrani. Od Jelačićevega trga so šli demonstrantje dalje po ulicah pojoč narodne pesmi, pred »Srbski dom«, kjer so peli srbsko himno. Nato so hoteli napraviti rektorju ovacijo, policija in orožniki so se postavili jim nasproti. Nastal je strahovit krik. Policija je potegnila sablje in ranila nekaj dijakov. Ko je policija razgnala dijake, je zaprla Jelačićev trg in Ilico. Za vsak slučaj je bila rekvirirana stotnija vojakov. Policija je aretirala osem delavcev in dva iurista.

Hedervarijevi špiceljni. V Ljubljani je, kakor čujemo, tajni mažaronski policaj Agras, na Dunaju pa Žmara.

V Zlataru so se mažaroni gostili. Pri tem »delu za narod« jih je čuvalo 7 orožnikov. Narod se je radi teh varnostnih naredb tako razsrdil, da je vse na kolodvoru razbil.

Od Varaždina do Zagreba je še vedno vsa železniška proga zastražena. Posebno ostro je zastražen rudokop v Golubovcu, kjer je mnogo dinamita. Oblasti se boje, da delavci ne vzamejo kaj dinamita, s katerim bi pognali v zrak železniške proge.

Ban Hedervary je nekemu budimpeštanskemu časnikarju dejal, da hrvatska opozicija nima programa, iz katerega bi bilo mogoče spoznati njene cilje. (!) Ako bo obstrukcija v ogrskem parlamentu nehala, bo tudi nehalo gibanje na Hrvatskem. Ali je res Khuen tako neumen državnik, ali pa tako zloben?

Iz Zagreba se poroča, da so v nedeljo dijaki razsvetlili spomenik z bengalčnim ognjem. Gimnazijalec IV. gim. razreda S. Kinder je kaznovan brez priziva disciplinarno na 14 dni zapora, eden pravnik je obsojen na 3 dni zapora in 5 let izgons, drugi na osem dni zapora in eden filozof iz Istre na 14 dni zapora in pet let ječe brez priziva. Oba sta izgnana ne samo iz Zagreba, ampak iz cele Hrvatske. Več gospodičen je obsojenih na 8 dni zapora brez pravice do priziva.

»Novi List« v Sušaku je bil v ponedeljek na Reki zaplenjen. Tudi naše uredništvo ga ni prejelo. V Bakar je že prišel krvnik. V vasi Pelenje je vse prebivalstvo zbrano okolu župnišča, ker se čuje, da hoče vlada župnika Poliča aretirati.

Iz Dalmacije se poroča, da so se živahno v prilog Hrvatske oglasile občine Makarska, Imotsko, Korčula, Budra, ki je srbska občina, a se je vendar pridružila hrvatskim občinam, Kaštel, po celem Braču je odrejeno tridnevno žalovanje za žrtvami, dalje so se oglasile občine Janjina, Milna, kamor je parobrod »Ungaro Croate« moral pripluti brez mažarske zastave, Drniš, Bogomolje, Komira, Skradin, Bol, Supetar. Povsod je tridnevno žalovanje, vse je v črnino odeto. V Kaštelu Starem so bile velikanske demonstracije. Vojaštvo je na raznih krajih konsignirano. Dalmatinski sabor še dolgo časa radi dogodkov v prilog Hrvatski ne bo sklican, ker se boji vlada, da bi se odločno ne oglasil tudi dež. zbor. Dalmacija je pripravljena.

Dr. Günter, zapovednik zagrebške policije na konjih je ovaden radi težke telesne poškodbe, ker je brez povoda ranil na dan obletnice smrti Jelačićeve delavca Tominka s sabljo po roki in glavi. Delavec se je zgrudil težko ranjen

Zrtev. Adolf Weiss, trgovski pomočnik, ki je bil pri demonstracijah v Zagrebu preboden, je zapustil bolnico, a je popolnoma nesposoben za delo. Weiss je sin uboge matere, ki ima 8 nepreskrbljenih otrok in jo je vzdrževal s svojim delom. Nabirajo se zanj milodari.

Na svobodo so bili izpuščeni v Zagrebu vseučiliščniki: Brljan, Kundić, Čenan, Mohr, Kraus, Furlan, Glaser, Mahorič, Jurkas, Kresser, Pick. Bili so kaznovani radi znane deputacije pri policijskem šefu.

Obsodba. Gabrijel Taroti, barvarski pomočnik v Zagrebu je obsojen na 14 dni zapora, ker je verige snel aretiranemu Martinu Jugoviču.

Izpred sodišča.

Izpred deželnega sodišča.

Nepoboljšljiv vlačugar je čevljar Matevž Tomšič. Sedaj je bil na sumu, da je v Javorju vzel Matevžu in Mariji Zupančič listnico, v kateri je bilo 118 K in 2 v. Sicer so ga razni ljudje videli beračiti po Javorju, vendar se mu ta tatvina ni mogla dokazati; pač ga je pa sodišče zaradi beračenja in vlačuganja obsodilo na 2 meseca strogega zapora, po prestani kazni se bo pa oddal v prisilno delavnico.

Razne stvari.

Najnovejše od raznih strani.

Strahovit vihar je v Ameriki divjal preko Nebraske, Jowa in Illinois. Več mest je razrušenih, mnogo ljudi mrtvih. — 200.000 ljudij brez dela je sedaj v New Yorku. Iredenta na hodniku. Neznani ljudje so v Trstu ves tlak na glavnem trgu prebarvali z zeleno belo rudečo barvo. Le s težavo so pometači tlak očistili. — Nesrečna zamenjava. V gozdu »Jägersgrün“ pri Zwitavi sta se po noči gozdarski asesor Härtel in gozdarski pomočnik Röder zamenjala. Vsak od nju je mislil, da ima pred seboj lovskega tatu. Ustrelila sta in oba sta se zgrudila mrtva. — Po tridesetih letih zopet spregledal. V zdravilišču v Glasgovu je dr. M. Ransay nekega moža, ki je prišel slep na svet in že trideset let ni videl, tako srečno operiral, da je spregledal. — Strašna nesreča pri poroki. V Aradu je pri poroki hčere častnika Salomona v dvorani, kjer bi se imel vršiti slavnostni obed, prevrnila se svetilka. Skoro so bile tapete in zagrinjala v ognju. Tri gospe so našle v ognju smrt, 27 gostov je ranjenih. — Častniki pri pešpolkih bodo odslej smeli nositi črne hlače z rudečimi vrvicami. — Ves občinski svet pred sodiščem je v Clermond Ferrand. Občinske svetnike iz Saint Remy sur Durolle dolže, da so ponarejali listine in poneverili 25.759 frankov. — Od oskrbnice umorjen. Umirovljenega majorja Reischa v Poznanju je umorila njegova oskrbnica.

Društva.

(Katoliško slovensko izobraževalno društvo v Šmartnem pri Kranju) priredi dne 1. junija 1903 pri »Ješetu“ v Stražišču s sodelovanjem nekaterih udov slavne požarne brambe dve gledališčni predstavi in sicer: 1. »Ne udajmo se!“ Kratkočasnica v jednem dejanju. Spisal dr. J. Vošnjak. 2. „Zamujeni vlak“. Šaloigra v petih prizorih. Priredil Ant. Kržič. Med odmori svira kranjska mestna godba in poje pevski zbor. Začetek ob 6. uri popoldne. Vstopnina za neude 70 vin., stojišča 40 vin. Udje izobr. društva plačajo polovico. K obilni udeležbi vabi

Odbor.

(Mestna hranilnica novomeška) je imela koncem l. leta prometa 3,976.628 35 K, stanje vlog znaša 2,149.080 06 K, posojil 1,392 548·66 K. Čisti dobiček znaša 16.093·67 K, skupno z dobičkom pri rez. 20.120 64 K in se je pridejal rezerv. zakladu, ki znaša 71 394 20 K ali 3·34 odstot. vseh vlog. Vložniki imajo sedaj 4502 knjižici. Predsednik upravnega odbora in ravnateljstva je novomeški župan g. pl. Sladović.

Darovi.

Salezijancem je darovala blaga družina Majdičeva iz Mengša mesto venca na grob pokojnega g. Stareta 20 K.

Bog plačaj!

Za spominsko ploščo P. P. Ladislavu in Florentinu Hrovat-u so nadalje darovali: Slavno predstojništvo frančiškanskega samostana v Kamniku 20 K, zbirka čč. gg. duhovnikov o priliki konference v Šmartnu pri Kamniku 16 K, g. Leo Vltavský, artilerijski stotnik na Dunaju 4 K, g. Gašper Križnik, trgovec v Motniku 2 K, g. Davorin Vukšinič, oskrb. n. v. r. v Metliki 2 K, g. Štefan Slapnik, posestnik v Vel. hribu 10 K, g. Janez Zavasnik, lesni trgovec v Zgornjem Tuhinju 10 K, č. g. Karol Jančigar, župnik v Doberničah 10 K, č. g. Jožef Gregorič, župni upravitelj na Vrhu pri Sv. treh Kraljih 2 K, Uršula Hribar, posestnica v Zgor. Tuhinju 5 kron.

Rodoljubi, pokažite svojemu narodu, da veste ceniti zasluge njegovih odličnih mož!

V Zgornjem Tuhinju,
dne 24. maja 1903.

Odbor
za spominsko ploščo.

Za pogorelce v Malinah so nadalje blagovolili podpisanemu župnemu uradu poslati svoje prispevke: Župni urad v Podzemlju vnovič 19 15 K, č. g. Nikolaj Križaj, župnik na Ovšišah 20 K, župni urad v Gorjah 30 K, č. g. Ivan Mihelčič, kapelan v Železnikih 10 K, č. g. Josip Hočevar, kanonik v Novem mestu 24 K, župni urad na Uncu 12 K, mestni župni urad Idrija 46 K. Dalje so poslali župni uradi: v Komendi 50 K, v Sorici 22 K, na Polici 10 K, Podbrezjem 12 kron, v Stopičah 17·40 K, na Godoviču 12 K, na Bohinjski Beli 21 K. Po slavnem uredništvu »Slovenca« prejel 23·80 K.

Vsem dobrotnikom bodi ljubi Bog stoteren plačnik!

Župni urad v Semiču,
dne 16. maja 1903.

M Erzar,
dekan.

Telefonska in brzojavna poročila.

Celje, 27. maja. Ljudski shod v Celji za Hrvate dne 1. junija, t. j. na binkoštni ponedeljek pop. ob treh.

Dunaj, 27. maja. Radi včerajšnjega Koerberjevega govora je silno razburjenje med poslanci vseh narodnosti. Ni izključeno, da postane Koerber žrtev Hedervaryjeva. Jugoslovanski poslanci bodo pričeli proti njemu najodločnejšo akcijo.

Dunaj, 27. maja. Včeraj so imeli nekateri listi poročilo, da je nadškof Kohn odpoklican v Rim. „Reichswehr“ pravi, da ta vest ni resnična.

Dunaj, 27. maja. Mladočehi resno nameravajo proračunski provizorij obstruirati. V posebni seji se je

sklenilo, pripraviti vsa sredstva za obstrukcijo. Nadaljno postopanje bo urejeno pri izvrševalnem odboru in po parlamentarni komisiji. K seji so prišli tudi zastopniki Jugoslovanov, državni poslanci Vuković, Ploj in Biankini, ki so poročali o velikanskem razburjenju, ki vlada vsled včerajšnjega Körberjevega govora mej jugoslovanskimi poslanci. Došlo je do porazumljenja, da se uredi skupno postopanje. V slučaju, da mladočehi obstruirajo, ni izključeno, da se jim pridružijo Jugoslovani.

Trst, 27. maja. Pri včerajšnjem gostovanju Ernanija v „Politeamo Rosseti“ je došlo do velikih protiavstrijskih demonstracij En del občinstva je klical: „Živela Italija“, drugi del občinstva pa je upil „Slava Radeckemu!“ „Živela Avstrija!“ Prišlo je do velikanskega vrišča in izgredov, ki so se nadaljevali tudi na cesti.

Zagreb, 27. maja. V krogu hrvatskih poslancev se širi vest, da namerava vlada zistirati ustavo ter bana Khuen Hedervaryja imenovati za komisarja. Ta nasvet jej je dal neki ban sam, ker ve, da mu s pomočjo deželnega sabora ne bo mogoče uresničiti načrtov. Pred vsem se hoče iznebiti porotnih sodišč ter tem potom za nekaj let spraviti s poti opozicionalne časnikarje ter zatreti neodvisne časnike. Seveda bi ta korak nasprotoval vsem obstoječim zakonom in pogodbam.

Split, 27. maja. Hrvati, sakupljeni na javnoj skupštini u općinskom kazalištu u Splitu, spojeni sa braćom preko Velebita, vezom jedne krvi, jednakog stradanja i zajedničkih patnja proti bezakonju i sili i udivljenjem šalju pozdrav neustrašivim borcima, mučenicima, te zaključuju, da će oduševljeno i ustrajno podupirati svaku borbu za zaštitu potlačenih, narodnih i ustavnih prava hrvatskog kraljevstva, tvrdom vjerom u uskrsnuće slobode i jedinstva hrvatskoga naroda.

Zagreb, 27. maja. Deputacija meščanstva je šla k vojaškemu zapovedniku Thossa s prošnjo, da z ozirom na narodno žalost vojaška godba ustavi promenadne koncerte na Zrinjevcu.

Zagreb, 27. maja. Odgovorni urednik „Hrvatskega Prava“ Zoček je bil aretiran, ko se je v Kalinovicah na licu mesta hotel informirati o ondotnih krvavih dogodkih. Včeraj je bil zopet izpuščen.

Zagreb, 27. maja. Tu se je vršil shod, na katerem se je sklenilo ustvariti organizacijo zagrebškega meščanstva za vodstvo manifestacij. Meščani se radi tega hodijo vpisovat v pole, ki so na razpolago v uredništvih opozicijonalnih časnikov.

Zagreb, 27. maja. Višji državni pravdnik Vancas je zagotovil, da je bilo res pet kmetov obsojenih na smrt, a da se smrtna kazen na migljaj z Dunaja ni izvršila.

Zagreb, 27. maja. Tu bodo pričeli stavkati barvarski pomočniki, ako se jim do 30. t. m. ne ugodi.

Senj, 27. maja. Gradski viečnik dr. Dobrila suspendiran, kotarski predstojnik E. Mrzljak stavljen pod iztragu.

Reka, 27. maja. V Nasavici je nek orožnik pri demonstracijah mladeniča, ki je nosil hrvatsko zastavo in katero je hotel orožniku izročiti, z bajonetom zabodel. Prišlo je do krvavega boja. Več oseb je ranjenih.

Varaždin, 27. maja. Tu so se zopet ponovile demonstracije. Na kolodvoru so razbita okna, poslopje je zamazano s črnilom in blatom.

Rim, 27. maja. Nadškof zagrebški, Posilović je tu. „Tribuna“ pravi, da hoče nadškof pridobiti svetega očeta za nastop proti Mažarom, oziroma ogrskim framasonom, ki so krivi sedanjega položaja na Hrvatskem.

Krakov, 27. maja. Tu je bil velik shod, na katerem je profesor Sokolovski govoril o mažarizaciji na Hrvatskem in izrekel simpatije Poljakov hrvatskemu narodu. „Nova Reforma“ pozivlje poljski klub, da se zavzame za Hrvate.

Carigrad, 27. maja. Tukajšnji vladni krogi se bojé, da makedonski vstaši enake dogodke, kakor v Solunu, ne vprizore tudi v Carigradu. Parola makedonskih vstašev je sedaj dinamit in nameravajo bojevanje po četah opustiti, pač pa delovati z dinamitom, češ, da ena bomba v velikem mestu napravi več utisa, nego še tako krvav boj v gorah. Kljub tem nazorom pravijo makedonski vstaši, da niso nikaki anarhisti, ampak da so edini prijatelji reda na Turškem. Odločeni so za najhujši boj, in če diplomacija resno ne poseže vmes, bomo v kratkem zopet čuli o resnih dogodkih.

„SLOVENEC“

se prodaja

doslej v naslednjih ljubljanskih tobakarnah:

Blaž N., Dunajska cesta 12.
Brus Maks, Pred škofijo 12
Dolenc Helena, Južni kolodvor.
Kališ Alojzij, Jurčičev trg 2
Sušnik Josipina, Rimska cesta 24.
Tonich Ivana, Florijanske ulice 1.
Vrhovc Ivan, Sv. Petra cesta 52

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306.2 m, srednji zračni tlak 746·0 mm

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celsiju	Vetrovi.	Nebo	Padavina v 24 urah v mm.
26	9. zveč.	735·7	12·9	brezvetr.	del. obl	
27	7. zjutr	736·2	10·1	sl. ssvzh.	obl.	0·6
	2. popol.	735·0	21·0	sr jvzh	del. obl.	

Srednja včerajšnja temperatura 14·6°, normale 15·4°.

Tržne cene v Ljubljani

dné 23 maja.

	K	h		K	h
Goveje meso I. v. kg	1	32	Pšenica . . 100 kg	17	10
Telečje meso . »	1	40	Rž . . . » »	14	60
Prašičje » sveže »	1	60	Ječmen . . » »	14	50
Koštrunovo meso »	—	90	Oves . . . » »	14	80
Maslo . . . . »	2	20	Ajda . . . » »	18	—
Mast prašičja . . »	1	80	Proso, belo, » »	18	—
Slanina sveža . »	1	70	Koruza . . » »	15	—
» prekajena »	1	80	Krompir . » »	3	80
Jajce, jedno . . .	—	5	Drva, trda, m³ .	7	50
Mleko, liter . . .	—	18	» mehka, » .	5	50
Piščanec	1	60	Seno, 100 kg . .	7	30
Gelob	—	40	Slama, » » . .	6	50
Fižol, liter	—	24	Pšenična moka št. 1	28	—
Grah, »	—	35	Koruzna » . .	21	—
Leča, »	—	20	Ajdova » št. I	36	—

Dunajska borza

dné 27. maja.

Skupni državni dolg v notah	100·50
Skupni državni dolg v srebru	100·40
Avstrijska zlata renta 4%	121·10
Avstrijska kronska renta 4%	100·90
Avstrijska inv. renta 3½%	92·75
Ogrska zlata renta 4%	121·05
Ogrska kronska renta 4%	99·35
Ogrska inv. renta 3½%	91·05
Avstro-ogrske bančne delnice	16·41
Kreditne delnice	665·50
London vista	239,70
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. v	117·15
20 mark	23·43
20 frankov	19·05
Italijanski bankovci	95·15
C. kr cekini	11·29

Žitne cene

dné 27. maja 1903.

(Termin.)

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za maj	K	7·83	do	7·84
» » oktober	»	7·44	»	7·45
Rž za oktober	»	6·53	»	6·55
Oves za maj	»	5·79	»	5·80
Oves za oktober	»	5·49	»	5·50
Koruza za maj	»	6·42	»	6·43
Koruza za julij	»	6·38	»	6·39

(Efektiv).

Dunajski trg

Pšenica banaška	K	7·80	do	8·35
Rž južne železnice	»	7·75	»	8·10
Rž	»	6·90	»	7·10
Ječmen » »	»	6·40	»	7·25
» ob Tisi	»	—	»	—
Koruza ogrska	»	6·75	»	6·90
Činkvant	»	7·30	»	7.85
Oves srednji	»	6·15	»	6·35
Fižol	»	6·75	»	13·75

pohištvena dela izvršujeta in se priporočata v naročila iz mesta in z dežele **BRATA EBERL v Ljubljani,** Frančiškanske ulice. — Najnižje cene. — Vzorci so vselej na razpolago. — Izvrševanje strokovno zanesljivo in brez konkurence. **13** 11-10

Katoliška Tiskarna

priporoča raznovrstne

vizitnice

po nizki ceni.

735 1—1

Potrti od najglobje žalosti, javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest o smrti našega iskreno ljubljenega soproga, oziroma očeta, brata, tasta in nečaka, gospoda

Gregorja Zamejic-a

pekovskega mojstra, posestnika in meščana

ki je danes ob pol 1 uri zjutraj po kratki bolezni, previden s svetimi zakramenti za umirajoče, v 50. letu svoje dobe mirno v Gospodu zaspal.

Truplo dragega pokojnika se bode v četrtek, one 28. maja, ob 5. uri popoludne v hiši žalosti, Gradišče št. 10, s ečano blagoslovilo in potem na pokopališču pri svetem Krištofu položilo v rodbinsko rakev.

Svete zadušne maše se bodo brale v četrtek, dne 4. junija, ob 8. uri zjutraj v cerkvi sv. Petra v Ljubljani.

V Ljubljani, dné 27. maja 1903.

Fani Zamejic, soproga — **Minka,** omožena **Bradaška, Ema, Anica, Vida,** otroci. — **Jožef Zamejic,** brat. — **Maks Bradaška,** ces. kr. fin. rač. asistent, zet. — **Andrej Zamejic,** stolni dekan in kanonik, stric. — **Leon Bradaška,** vnuk.

Posestvo

je naprodaj

blizu železniške postaje „Kresnice“, namreč: **hiša,** v kateri je gostilna, **obokan hlev, gospodarska poslopja, njive** in **gozd.** Prodá se prostovoljno. Natančneje pové lastnik **Janez Špunt v Kresnicah štev. 12** 723 1—1

Dobra kuharica

primerne starosti, **želi v službo stopiti v kakem župnišču.** 731 1—1

Prijazne ponudbe do 10. junija pod: »Kuharica« poste restante Ljubljana.

Učenec,

priden in pošten, 14 do 15 let star, **se sprejme takoj.** 717 4—1

Andrej Kregar,

mizarski mojster v St. Vidu nad Ljubljano

poleg mizarske zadruge.

Perje za postelje in puh

priporoča po najnižjih cenah

F. HITI,

Pred škofijo štev. 20.

Zunanja naročila se točno izvršujejo.

571 8

Sprejme se takoj priden učenec ali učenka 725 3—2

za trgovino z mešanim blagom. Ponudbe se prosijo na I. Kemperle, trgovec Kamnik.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

Stanje vlog 31. dec. 1902: čez 9 milijonov kron.

Denarni promet v letu 1902: čez 32 milijonov kron.

Preje: Gradišče št. 1,

LJUDSKA POSOJILNICA

sedaj: Kongresni trg št. 2, I. nadstropje

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan ter jih obrestuje po 4½% brez kakega odbitka, tako, da sprejme vložnik od vsacih vloženih 100 K čistih 4 K 50 h na leto.

Stanje vlog 31. decembra 1902: 9,501.351 K 52 h. Denarni promet v l. 1902: 32,596.882 K 65 h.

HRANILNE KNJIŽICE se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje kaj prekinilo. — Za nalaganje po pošti so poštno-hranilnične položnice na razpolago.

V Ljubljani, dné 1. januarija 1903.

Dr. Ivan Šusteršič, predsednik.

Josip Šiška, knezoškofijski kancelar, podpredsednik.

Odborniki:

Josip Jarc, veleposestnik v Medvodah. — **Anton Belec,** posestnik, podjetnik in trgovec v Št. Vidu nad Ljubljano. — **Dr. Andrej Karlin,** stolni kanonik v Ljubljani. — **Karol Kauschegg,** veleposestnik v Ljubljani. — **Matija Kolar,** župnik pri D. M. v Polju. — **Ivan Kregar,** načelnik okr. boln. blag. v Ljubljani. — **Frančišek Leskovic,** zasebnik in blagajnik „Ljud. pos.“ — **Karol Pollak,** tovarnar in posest. v Ljubljani. — **Gregor Slibar,** župnik na Rudniku. — **Dr. Aleš Ušeničnik,** profesor bogoslovja v Ljubljani.

735 1

Račun zgube in dobička in bilanca

„Vzajemne zavarovalnice“ proti požarnim škodam in poškodbi cerkvenih zvonov v Ljubljani

za leto 1902.

Račun zgube in dobička.

Izdatki	K	h	K	h	K	h
I. Škode:						
a) v oddelku požara	27214	88				
odštevši delež pozavarovanja	3152	27	24062	61		
b) v oddelku zvonov	2326	54				
odštevši delež pozavarovanja			2326	54	26389	15
II. Uprava:						
a) osnovni stroški se odpišejo po zavarovalnem pravilniku (§ 21)						
b) provizija			3886	74		
c) tekoči upravni stroški:						
1. plače	8581	85				
2. poštni stroški in tiskovine	2802	70				
3. kurjava, razsvetljava in najemščina	576	49				
4. razni drugi stroški	558	71	12519	75		
d) davek			778	36	17184	85
e) vsprejemnine:						
1. v oddelku požara	5230	25				
2. v oddelku zvonov	369	40			5599	65
III. Odpisi in drugi izdatki:						
a) osnovni stroški	2315	52				
b) inventar	755	18			3070	70
IV. Zaklad za nedoločene škode:						
a) v oddelku požara						
odštevši delež pozavarovanja						
b) v oddelku zvonov						
odštevši delež pozavarovanja						
V. Stanje zakladov koncem leta:						
Premijska prihrana:						
a) v oddelku požara	16729	16				
odštevši delež pozavarovanja	5301	64	11427	52		
b) v oddelku zvonov	2338	35				
odštevši delež pozavarovanja			2338	35	13765	87
VI. Upravni prebitek					447	81
					66458	03

Prejemki	K	h	K	h	K	h
I. Prenos upravnega prebitka preteklega leta					2494	62
II. Zakladni prenos preteklega leta:						
Premijska prihrana:						
a) v oddelku požara	7395	54				
odštevši delež pozavarovanja			7395	54		
b) v oddelku zvonov	937	86				
odštevši delež pozavarovanja			937	86	8333	40
III. Zaklad za nedoločene škode:						
a) v oddelku požara						
odštevši delež pozavarovanja						
b) v oddelku zvonov						
odštevši delež pozavarovanja						
IV. Dohodki čiste zavarovalnine po odbitku zrušenih zavarovanj:						
a) v oddelku požara	41822	88				
odštevši delež pozavarovanja	13254	10	28568	78		
b) v oddelku zvonov	5845	87				
odštevši delež pozavarovanja			5845	87	34414	65
V. Dohodki naloženih glavnic:						
Obresti pri denarnih zavodih in hranilnicah					3499	—
VI. Drugi dohodki:						
a) pristojbine polic:						
1. v oddelku požara	4565	77				
2. v oddelku zvonov	421	10	4986	87		
b) vsprejemnine (do malega izplačane):						
1. v oddelku požara	5244	45				
2. v oddelku zvonov	380	40	5624	85		
c) drugi dohodki			7104	64	17716	36
					66458	03

Bilanca.

Aktiva	K	h	K	h	K	h
I. Tirjatev pri delničarjih					—	—
II. Račun blagajne					6118	45
III. Tirjatve pri denarnih zavodih in posojilnicah					92368	13
IV. Tirjatve pri poverjenikih					4307	57
V. Tirjatve pri raznih dolžnikih					6025	66
VI. Račun osnovnih stroškov leta 1901	6862	91				
» » » » 1902	4714	72	11577	63		
odpis			2315	52	9262	11
VII. Račun oprave			7551	77		
odpis			755	18	6796	59
					124878	51

Pasiva	K	h	K	h	K	h
I. Ustanovni zaklad					100000	—
II. Prihrana dobička in glavnice					[illegible]	
III. Premijska prihrana:					[illegible]	
1. v oddelku požara	16729	16				
odštevši delež pozavarovanja	5301	64	11427	52	[illegible]	
2. v oddelku zvonov	2338	35				
odštevši delež pozavarovanja			2338	35	13760	87
IV. Zaklad za nedoločene škode						
V. Razni upniki:						
1 (Zastopniki) poverjeniki	1352	49				
2. predplačila na leto 1903	179	44				
3. gasilni donesek	886	64			2418	57
VI. Saldo z pozavarovalnico					8246	26
VII. Upravni prebitek					447	81
					124878	51

Dr. Andrej Karlin,
podpredsednik.

Iv. P. Vencajz,
predsednik.

Jos. Pehani,
ravnatelj.

Angeljnovo milo
Marzeljsko (belo) milo
z znamko
449 104—17

Štedilni mili
sta najbolj koristni
za hišno rabo.
Dobivate jih po specerijskih štacunah!

Pavel Seemann
izdelovatelj mila
in čebelno-voščenih sveč
v Ljubljani.

Naročajte izborno ljubljansko delniško pivo
iz pivovarne v Žalcu in Laškem trgu.
706 104—2
Naročila sprejema centralna pisarna v Ljubljani, Gradišče 7.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Dr. Ignacij Žitnik.

Tisk »Katoliške Tiskarne« v Ljubljani.